

או דכל חיובו לשמחה כמה פעמים בחג וכל שעשה כן יצא יד"ח המצוה אך לא צריך לשומרה שלא תצטער במשך החג, ודו"ק. אולם לסוברים שיש לאשה חיוב עצמי נר' ודאי דצריך להוציאה מדין ערבות ותוכחה וכו'.

והנה מל' הגמ' הכא משמע דהאיש חייב לשמח את "אשתו" דומיא דצריך לשמח את "עצמו", וא"כ כמו דהבעל עצמו חייב לשמח בכל ימי החג ואם מתעצב בו אף רגע אחד ביטל מצ"ע ד"ושמחת), ולא מספיק אם שמח כבר כמה פעמים במשך החג, וכידוע שנשאל אדונינו הגר"א (כעת לא מצאתי המקור) מהי המצוה הכי קשה לקיים, ואמר דמצות שמחת יו"ט הקשה ביותר, שכן אם יתעצב אף רגע אחד בשבעת ימי החג ביטל מצ"ע דושמחת וגו', וכן יעו' בהקדמת הגר"ח מואלזין לספרא דצניעותא שכ' על הגר"א בד"ה והתבונן וכו' בזה"ל, ומאשר היו יודעים זה דרכו בקדש מעולם הפלגת שמחתו וחדות ה' מעוזו אשר היה שש ושמח ביו"ט כמצוה עלינו בתורתו ית"ש אשר היה להפליא, וכאשר ראו אז שאין שמחתו במילואו וטובו כ"כ כהרגלו, שאלו פיו הק' ע"ז ולא רצה להשיב וכו' עכ"ל ע"ש, והיינו כשיטתו שיש לשמח בכל רגע ביו"ט. וכן אמר לי הגרש"ד שליט"א להוכיח דהחיוב לשמח בכל עת בחג ולא נפטר מזה אם שמח רק פ"א ביום, דאיתא במו"ק פ"ק (ח:): דאין נושאים נשים במועד וכו' ולא מייבמין מפני ששמחה היא לו, ואמרי' בגמ' מפני שמניח שמחת הרגל ועוסק בשמחת אשתו או מפני שאין מערבין שמחה בשמחה יעו"ש, וכ"ה ברמב"ם בפ"ז דיו"ט הט"ז [וע"ש בלח"מ], ואם נפטר מהחיוב בפעם א' ששמח א"כ אחר שיאכל בשר ויין באותו יום ישא אשה, אלא ע"כ דהחיוב בכל עת עכ"ד. וא"כ ה"נ נר' גבי חיובו לשמח לאשתו ובניו דהוי בכל ימי החג, ואם רואה לאשתו או לבניו שהם עצובים צריך לשמחם ואם לאו ביטל מצ"ע דושמחת. וכן נר' לגי' התוס' ומהרש"א בגמ' הכא דנלמד מדכ' "ושמחת אתה וביתך" דהחיוב לשמחם שווה לחיובו דהבעל עצמו, דהא כ' "אתה וביתך" דמשמע שהחיוב שווה.

וא"כ לראב"ד ורעק"א וכן ללח"מ והכס"מ בחגיגה שם שכתבו בדעת הרמב"ם דאין לאשה "חיוב עצמי" לשמח אלא רמי על בעלה נר' לכאו' דצריך לדאוג כל החג שלא תהיה בצער ולא רק לשמחה איזה פעמים ותו לא, וכמובן שלא צריך "לשמחה" כל "שעה" וכו' דמן הסתם היא שמחה

בניהם להפסיק. רק ביוה"כ בערב להאכילם שלא יתענו ויבאו לידי סכנה ח"ו. וזה ברור לע"ד (וכה"ג ראיתי שפי' הך דיומא (מז.))

★★

בגמ': ת"ר חייב אדם לשמח בנו ובני ביתו ברגל שנאמר ושמחת בחגך, כמה משמחם ר"י אומר אנשים בראוי להם ונשים בראוי להן וכו' ע"ש.

וכ"ה ברמב"ם בפ"ו דיו"ט הי"ז, ובסה"מ"צ (מצוה נד') יעו"ש, ובחינוך (מצוה תפ"ח) ע"ש, והנה נחלקו הראשונים אם יש לאשה מצ"ע דשמחת יו"ט או לא, דיעו' בלח"מ בפ"ד דמעשה הקרבנות הי"ד שכ' בדעת הרמב"ם [בפ"א דחגיגה ה"א] דגם אשה חייבת בשמחה, וכ"כ השאג"א (בסי' סו') בדעת הרמב"ם ע"ש, וכ"כ שם בדעת רש"י ותוס' [ביבמות (כט:)] ברד"ה ולא מיטמאת וכו' ובתוד"ה לא מיטמאה] דס"ל דאשה מצווה על השמחה, וכן הסיק השאג"א להלכה יעו"ש [והובא בשע"ת ובמשנ"ב באו"ח (סי' תקכ"ט ס"ב) ע"ש]. וכ"ה להדיא בפיה"מ לר"מ ברפ"ק דחגיגה ע"ש, ובסה"מ (מצוה נ"ד) דנשים חייבות בזה ע"ש, וכ"כ בחינוך (במצוה תפ"ח), וכן יעו"ש במנ"ח (אות ח') דהביא להרמב"ם בפ"ב דע"ז ה"ג דחייבות בזה יעו"ש,

אולם לא כן ס"ל לראב"ד ברפ"א דחגיגה דקי"ל כאביי [בקידושין לד:]: דאשה בעלה משמחה, דעל הבעל מוטל החיוב לשמחה אבל היא אינה בחיוב זה, וכ"כ הכס"מ והלח"מ שם בדעת הרמב"ם (שם) שלא חייבות בזה אלא הבעל ע"ש. אולם צ"ע ללח"מ והכס"מ ממש"כ הר"מ בסה"מ שם, ובפיה"מ שם, ובה' ע"ז שם להדיא דנשים חייבות בזה, ועוד צ"ע בלח"מ דסתר משנתו, דבמע"ק שם כתב בדעת הר"מ איפכא. ושמא ס"ל דמש"כ דחייבות בה היינו ע"י בעלה שעליו מוטל לשמחן ולא דוקא שמוטל עליהן החיוב, וכדפירשו כן בר"מ בחגיגה שם, אך בלח"מ צ"ע כנ"ל. וכן ע"י ברעק"א בריש ח"א (תשובה א') שכ' דאשה פטורה ממצות עונג יו"ט דהוי מצ"ע שהז"ג יעו"ש, וכן ב"השמטות" שם בזה. [וג"כ הרגיש בסתירה בלח"מ בזה]. וע"ע במאירי בר"ה (ו:): ובחגיגה (ו:). בזה.

וי"ע לראב"ד ולרעק"א דס"ל שהחיוב על הבעל לשמח לאשתו, אם אף צריך לדאוג שלא תצטער כלל בחג,